

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

ՕՏԱՐ ՊԱՏՎԻՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

ՅԱՊՈՆԱԿԱՆ ԳԻՏՆԱԿԱՆՆԵՐԻ ԴԵԼԵԳԱՑԻԱՆ ԵՐԵՎԱՆՈՒՄ

Մայիսի 26-ից մինչև 29-ը Հայաստանում հյուր եղավ յապոնական գիտնականների դելեգացիան, որը Սովետական Միություն է այցելել ՍՍՌՄ Գիտությունների ակադեմիայի նախագահության հրավերով։ Դելեգացիայի կազմում կային յապոնական ակադեմիայի գիտնականներ՝ Յապոնիայի Գիտությունների ակադեմիայի անդամներ, համալսարանների պրոֆեսորներ, գիտության տարբեր բնագավառների մասնագետներ։

Հայաստանում հյուրերը ծանոթացան Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայի մի շարք գիտահետազոտական հիմնարկների գործունեությանը։ Նրանք եղան Ֆիզիկայի, Արագգործության ու գինեգործության, Կենդանաբանության, Գրականության ինստիտուտներում, Էկոնոմիկայի սեկտորում, ինչպես նաև Գիտությունների ակադեմիայի էքսպերիմենտալ բազայում, կենդանաբանական այգում, քիմիկա-դեղագործական լաբորատորիայում։ Հայկական ՍՍՌ Գիտությունների ակադեմիայում հյուրերին ընդունեց ակադեմիայի պրեզիդենտ ակադեմիկոս Վ. Հ. Համբարձումյանը։

Յապոնական գիտնականները դիտեցին Երևանը, այցելեցին Մատենադարանը, Պատմական թանգարանը, Կրուպսկայայի անվան դպրոցը, երրորդ հիվանդանոցի վիրաբուժական կլինիկան։ Հայֆիզարմոնիայի համերգային մեծ դահլիճում նրանք ներկա գտնվեցին Հայկական ժողովրդական երգի-պարի վաստակավոր անսամբլի համերգին, ինչպես նաև ունկնդրեցին Պետական օպերայի մենակատարներին։

Հյուրերը մեկնեցին Էջմիածնի շրջանը, եղան Միկոյանի անվան կոլտնտեսությունում, մոտորա-տրակտորային կայանում և

ծանոթացան հայկական հին ճարտարապետության հուշարձաններին։ Նրանք ուղևորություն կատարեցին դեպի Սևանա լիճը։

Մեկնումից առաջ յապոնական գիտնականների խումբը զրույց ունեցավ Հայաստանի հեռագրական գործակալության թղթակցի հետ և հաղորդեց ռեսպուբլիկայում իր ստացած տպավորությունները։

Դելեգացիայի ղեկավար, Յապոնիայի Գիտական խորհրդի նախագահ պրոֆեսոր Կայա Սեյձին ասաց.

— Նախ թույլ տվեք ձեր մամուլի միջոցով Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիային, ձեր բոլոր գիտնականներին, կազմակերպություններին և առանձին անձանց սրտազին շնորհակալություն հայտնել հյուրընկալության և ջերմ ընդունելության համար, որ մեզ ջուլց տրվեց ձեր ռեսպուբլիկայում։

— Զրույցին ներկա գտնվող իմ կուլեգաները տարբեր մասնագիտությունների գիտնականներ են։ Ես կարծում եմ, որ նրանցից յուրաքանչյուրը կհայտնի Հայաստանում ստացած իր տպավորությունը։ Իսկ ինչ վերաբերում է ինձ, ապա իմ տպավորությունները առաջացան դեռևս օդում, այն ժամանակ, երբ մենք անցանք ձյունածածկ գագաթները և հանկարծ մեր հայացքի առջև փռվեց Սևանա լճի կապույտ հարթությունը։

Դեռ Յապոնիայում մենք շատ էինք լսել այն մասին, որ Սովետական Միությունում բնության վերափոխման մեծ աշխատանքներ են կատարվում։ Արդեն Հայաստանի օրինակով մենք համոզվեցինք, թե որքան վիթխարի են այդ աշխատանքները։ Իսկ Միկոյանի անվան կոլտնտեսությունում մենք ակնբախորեն տեսանք, թե Հայաստանի լեռնային գետերի ջուրը ինչպես է օգտագործվում կոլտնտեսային դաշտերը ոռոգելու համար։

Կոլտնտեսություններում մեզ խիստ զարմացրեց գյուղատնտեսության մեքենայացման բարձր մակարդակը: Այդ կոլտնտեսության դաշտերում բոլոր աշխատանքների 85 տոկոսը կատարվում է մեքենաների օգնությամբ:

Ես հնարավորություն ունեցա նաև ծանոթանալ Գիտությունների ակադեմիայի Ֆիզիկայի ինստիտուտի գործունեությանը: Այնտեղ մեզ պատմեցին, որ ինստիտուտը հետազոտություններ է կատարում երկու ուղղությամբ՝ կոսմիկական ճառագայթների և տարրային մասնիկների ուսումնասիրման ասպարեզում: Այդ երկու պրոբլեմներն էլ իմ կարծիքով տեսական նշանակություն ունեն: Ես համոզվեցի նաև, որ Հայաստանի գիտնականները հաջողությամբ են աշխատում տեսական այդ մեծ պրոբլեմների ասպարեզում, որոնք նշանակություն ունեն համաշխարհային գիտության զարգացման համար, որի մեջ նրանք իրենց ավանդն են ներդնում: Զրուցին մասնակցող պրոֆեսոր Օռտին ասաց.

— Վերջին երեսուն տարում ես աշխարհի շատ երկրներ եմ այցելել: Բայց հազիվ թե կա այնպիսի մի երկիր, որը աճեր այնպես արագորեն, ինչպես Հայաստանը: Դա ակնհայտորեն երևում է բնության վերափոխման այն մեծ աշխատանքներում, որոնց մասին խոսեց պրոֆեսոր Կայան: Իմ կարծիքով, այդ ամենը քաղաքական փոփոխությունների հետևանքն է: Ես Հայաստանում լավ ըմբռնեցի այն դարձվածքի իմաստը, թե «Որպեսզի երկիրը լավ լինի, լավ քաղաքականություն է հարկավոր»: Վերադառնալով Յապոնիա, ես կիսոսեմ այդ դարձվածքի արդարացիության մասին, որի ճշմարտության մեջ համոզվեցի ձեր ռեսպուբլիկայի օրինակով:

Երևանում մենք տեսանք բարեկարգ բազմահարկ շատ շենքեր, որոնց մոտ դեռևս պահպանվել են փոքրիկ տնակներ: Ես կարծում եմ, որ քաղաքի կառուցման ու զարգացման սլանի հետագա իրականացման ընթացքում, որի մասին մեզ պատմեցին այստեղ, հինը լիովին կլքանա նորի առջև: Բայց այդ նորի մեջ, ինձ թվում է, կպահպանվի ու կարտացոլվի ձեր ժողովրդի հարուստ պատմական անցյալը: Ինչպես Երեվանում, այնպես էլ Մոսկվայում ու Լենինգրադում, ամենուրեք մեզ դիմավորեցին սրտագին ու հյուրընկալորեն: Սովետական մարդկանց դեմքերը, թե պաշտոնական

զրույցների ժամանակ, ինչպես նաև կարճատև հանգիստների ընթացքում, միշտ բարեկամություն էին արտահայտում: Եվ մեզ համար հաճելի էր գիտակցել, որ նրանց հիշողությունից ասես լիովին վերացել է այն, որ տասը տարի առաջ յապոնացիները իրենց թշնամիներն էին:

Հայաստանում գտնվելու առնչությամբ իր տպավորությունները հաղորդեց նաև Տոկիոյի համալսարանի պատվավոր պրոֆեսոր Ասամին:

— Մինչև Միկոյանի անվան կոլտնտեսությունն այցելել մենք եղել ենք նաև Մոսկվայի մարդի տնտեսություններից մեկում: Այդ երկու կոլտնտեսություններին ծանոթանալը մեզ հնարավորություն տվեց պատկերացում ստանալ ձեր երկրում գյուղատնտեսությունը վարելու, նրա մեքենայացման բարձր մակարդակի մասին: Միայն այժմ ես ըմբռնեցի, թե ինչ է կոլտնտեսությունը:

Իմ ուշադրությունը գրավեց այն փաստը, որ ձեզ մոտ լայնորեն կիրառվում են բամբակահավաք մեքենաները: Այդ մեքենաների գոյությունը հանրահայտ է: Պետք է ասել, որ ես ծանոթ եմ դրությունը Հարավային Ամերիկայի բամբակի պլանտացիաներում: Չնայած բամբակահավաք մեքենաների առկայությանը, դրանք չեն օգտագործվում: Այնտեղ գերազասում են բամբակի բերքահավաքի ժամանակ գործադրել նեղերի էժան բանվորական ուժը: Իսկ ձեզ մոտ, Սովետական Միությունում, այդ մեքենաները գործադրվում են ըստ նպատակի:

Ցապոնական գիտնականները, ինչպես և ամբողջ յապոնական ժողովուրդը, նույնպես պայքարում են հանուն խաղաղության: Ցապոնիայի Գիտական խորհուրդը որոշում է ընդունել, որ յապոնական գիտնականները պետք է աշխատեն հօգուտ խաղաղության, նա հանդես է եկել ատոմային զենքի դործադրման դեմ, որի կործանարար ուժը զգացել է յապոնական ժողովուրդը:

Ատոմային էներգիայի խելացի օգտագործման հարցը մեծ նշանակություն ունի Ցապոնիայի համար, որպես երկրի տնտեսության զարգացման աղբյուր: Եվ եթե այն գործադրվի այլ նպատակներով, ապա կարող են կրկնվել Նագասակիի և Հիրոսիմայի սարսափները:

(229)

(Երևան, «ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ»
օրաթերթ, 1 հունիսի 1955 թ.)